Il-Ħuttafa

Il-magażin ta' Klabb Ħuttaf

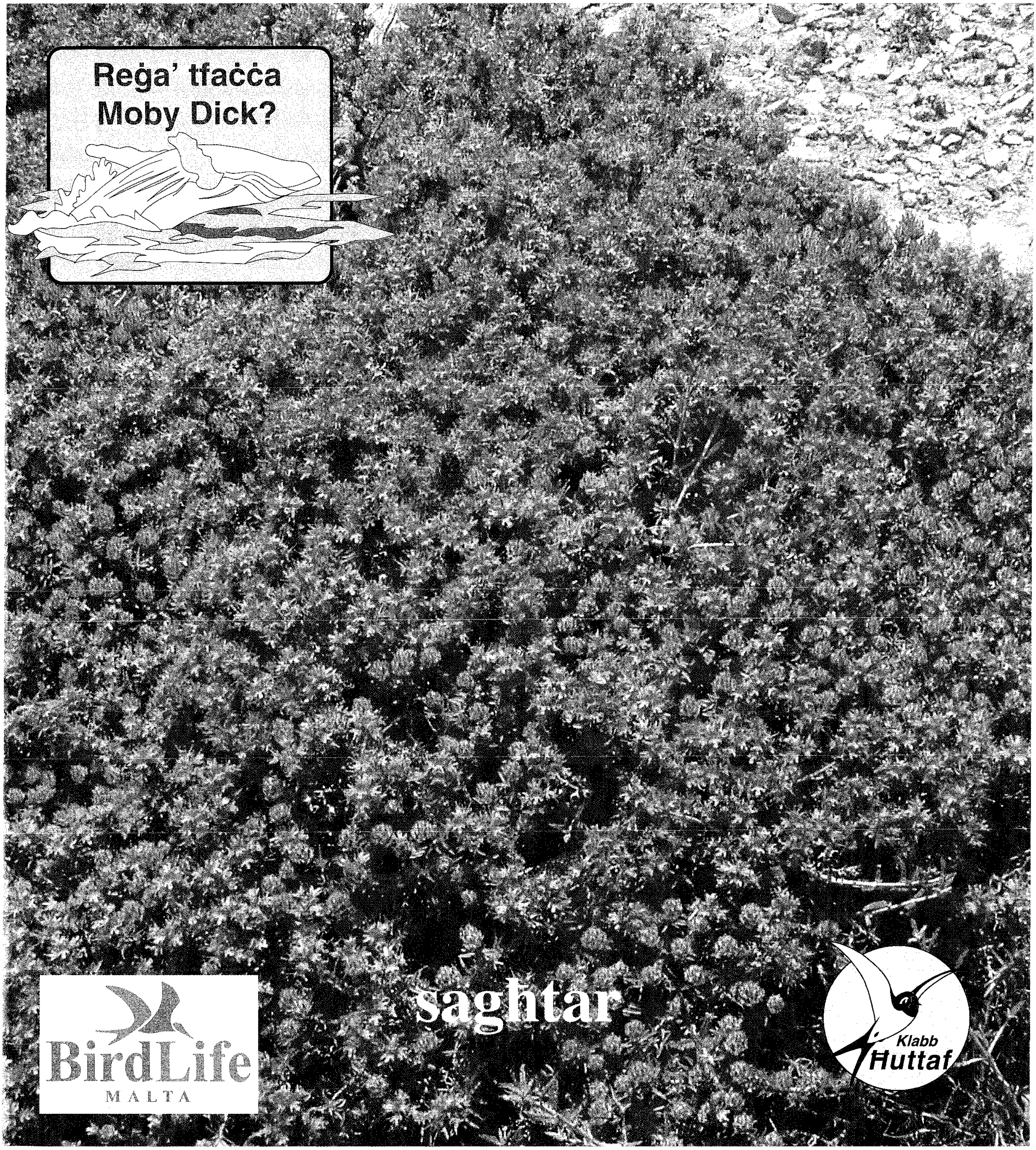

Numru 57 Lulju - Awwissu 2003

editorjal 2
aħbarijiet 3
kompetizzjoni 4
x'għandna mid-dinja? 4
it-tajra tan-nar 5
gallerija 6
spot natura 7
FALKO 8
għali ambjentali 9
sittsaqajn 10
ittri 10
inkredibbli 10
mur aqbad ktieb 11
daħħal membru 11
Foresta 2000 12

x'għandna?

Ħbieb Ħuttaf...

F'dis-sħana kulħadd jaqbdu l-għatx, anke l-għasafar. Għalhekk daż-żmien ta' nixfa tkun idea tajba kieku ngħinu ftit lill-għasafar billi nipprovdulhom fejn jixorbu.

L-eħfef ħaġa hi li noħorġulhom plattina tal-qsari bl-ilma fil-ġnien jew bitħa. Poġġuha x'imkien fid-dell ħalli l-ilma ma jinxifx mill-ewwel. Jekk ma tridux l-ilma jinxef malajr, aqbdu flixkun tal-plastik (minn dawn ta' l-ilma), neħħulu t-tapp, imlewh bl-ilma u qegħduh rasu 'l isfel ġo plattina bl-ilma. Orbtuh ma' xi ġebla ħalli ma jaqax (araw l-istampa). B'dis-sistema kif l-ilma jibda jinxef, il-flixkun jerġa' jimla l-plattina waħdu. B'hekk tiffrankaw li toqogħdu timlew il-plattina spiss.

Jekk il-plattina tkun kbira l-għasafar jibdew anke jinħaslulek fiha! Basta ma tkunx plattina fonda wisq, inkella jista' jaqa' fiha xi gremxul u jegħreq. Intom dejjem poġġu ġebla jew xi biċċa njama biex annimali żgħar li jaqgħu jkunu jistgħu jitilgħu magħha u jsalvaw.

Ċaw ħbieb, u ftakru: f'dix-xemx użaw is-sanblokk...

Victor

Victor Falzon
Editur

Eh bilħaqq! Tiftakru fl-editorjal ta' l-aħħar darba għedtilkom kemm naqsu l-friefet minn Malta? Kumbinazzjoni f'Ġunju dehru Malta għexieren ta' eluf ta' friefet tax-xewk (painted ladies). U jien x'misthija nilmenta kemm naqsu! Imm'issa apparti ċ-ċajt, veru li l-friefet minn Malta naqsu ħafna. Il-gzuz li dehru dan l-aħħar kienu passa kbira ħafna (hawn min qal li kienet l-ikbar li qatt ġiet) ta' friefet li ġew mill-Afrika ta' Fuq fi triqithom lejn l-Ewropa.

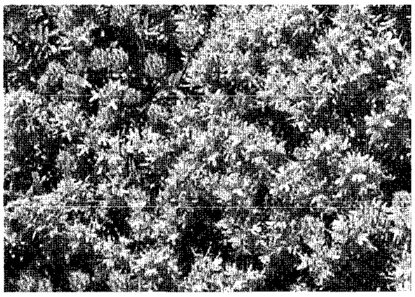

Is-**sagħtar** (mediterranean thyme - *Coridothymus capitatus*) huwa pjanta tipika tax-xagħri. Jagħmel il-fjuri f'Ġunju, u jiġġennen għalih in-naħal, li minnu jagħmel wieħed mit-tliet tipi prinċipali ta' għasel li jsir f'Malta.

kumitat klabb ħuttaf

Jason Aloisio, Audrey Chetcuti, Norman Chetcuti, Desirée Falzon, Victor Falzon, Chris Schembri, Mariangela Schembri Meli, Justin Vassallo

indirizz BirdLife Malta, 57/28 Triq Rigord, Ta' Xbiex MSD 12
tel 21347646 feks 21343239 imejl info@birdlifemalta.org
websajt www.birdlifemalta.org
imejl tal-magażin ilhuttafa@birdlifemalta.org

Sakemm mhux speċifikat mod ieħor, l-isem BirdLife f'dal-magażin jirreferi għal BirdLife Malta. Materjal mill-magażin jista' jiġi kkupjat sakemm mhux għal skopijiet kummerċjali, sakemm jissemma' l-isem **Il-Ħuttafa** u sakemm tintbagħat lill-BirdLife kopja tal-materjal fejn ġie kkupjat.

Publikazzjoni: BirdLife Malta
Disinn u produzzjoni: Victor Falzon
Faċċata ta' quddiem: **sagħtar** - ritratt ta' Desirée Falzon
Faċċata ta' wara: **Foresta 2000** tpinġija PLCS
Films: Pixel Services. Stampat: Poulton's Print Shop, Lulju 2003

EURONATUR
Ħajr lil EURONATUR

Klabb Ħuttaf

Klabb Ħuttaf huwa t-taqsima ta' BirdLife Malta għall-membri ta' taħt is-sittax. Norganizzaw ħarġiet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, serati kraft u anke nagħmlu xogħol ambjentali. Noħorġu l-magażin *Il-Ħuttafa* kull xaharejn għall-membri, u nagħmlu ħendawts u logħob għal waqt l-attivitajiet. Sħubija fi Klabb Ħuttaf hija Lm2 fis-sena.

268,834

Joe Sultana

268,834! Daqshekk irreġistraw li għandhom tajr protett ibbalzmat il-kaċċaturi. Dan-numru jagħti idea żgħira ta' kemm hi kbira l-problema tal-kaċċa f'Malta. Dawn huma KOLLHA għasafar li suppost protetti bil-liġi! Imma x'jimpurtahom: xorta sparawlhom u qatluhom! U għaliex? Biex jagħmluhom statwi u jżejnu bihom! Għalina tal-BirdLife dan huwa nuqqas kbir ta' rispett lejn il-ħajja, u għalhekk il-BirdLife tiġġieled kontra l-vizzju tal-kaċċa. U intom bħala membri fi Klabb Ħuttaf qegħdin tgħinu lill-BirdLife tagħmel dan!

KOMPETIZZJONI 57

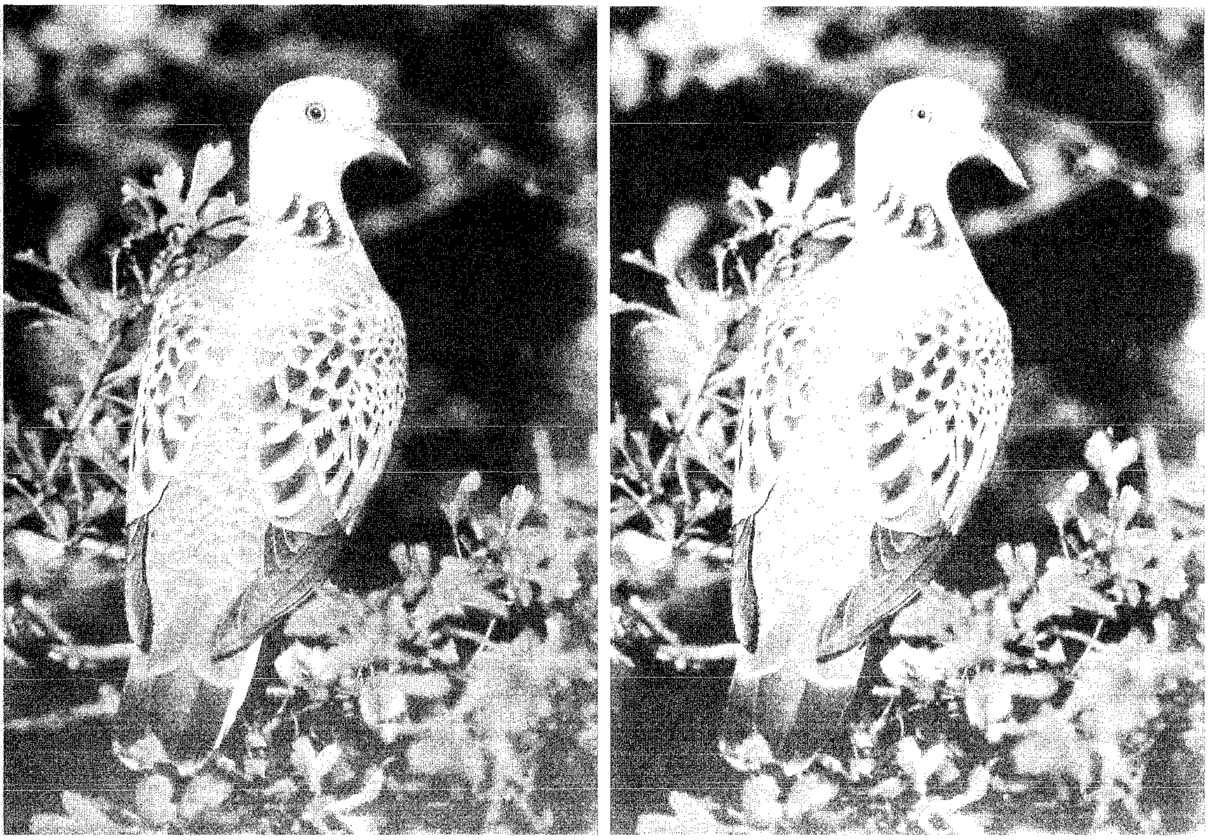

Sib id-differenzi! *Norman Chetcuti*

Did-darba għandkom **gamiema** kuntenta fuq siġra, ħeqq sakemm ma jsibhiex kaċċatur u jġibha ottu! U la qed nitkellmu fuq in-numru ottu, ippruvaw **sibu 8 differenzi** bejn iż-żewġ stampi, u ibagħtu għidulna liema huma. Tistgħu tibagħtu wkoll it-tweġibiet bl-imejl (ara paġna 2). Tqasqsux il-magażin għax titilfu! Min jirbaħ jirċievi sett kartolini tan-natura. Ċans għandkom sal-**31 Awwissu 2003**.

Ir-rebbieħa tal-*Kompetizzjoni 56* kienet ***Jennifer Camilleri*** mill-iMġarr, li rnexxielha ssib id-differenzi kollha fil-kuluvert tas-salib. Prosit Jenny, ftit taż-żmien ieħor jasallek sett kartolini tan-natura.

800 kuljum!

Kuljum qegħdin imutu għalxejn mat-800 baliena jew denfil. Għalxejn, għax jinqabdu bi żball fi xbiek tal-ħut!

Dan ix-xbiek huwa l-ikbar periklu li jeżisti għal dawn l-annimali. Is-sajjieda jitfgħu fil-baħar eluf ta' kilometri ta' xbiek! Ix-xbiek fil-baħar anke bi nhar ikun kważi inviżibbli, aħseb u ara fid-dlam! Id-dniefel u l-balieni jużaw l-eku biex "jaraw" madwarhom, imma l-eku ma jaqbadx il-preżenza tax-xbiek.

Il-biċċa l-kbira jmutu għax jegħrqu - ftakru li baliena u denfil huma mammiferi bħalna u jridu jitilgħu fil-wiċċ biex jieħdu n-nifs. Oħrajn jattakkawhom il-klieb il-baħar qabel ma jilħqu jinħallu. L-iktar ħames speċi ta' dniefel fil-periklu huma dawn:

- **vaquita** - xi 500 (Messiku)
- **baiji** - ftit mijiet (Ċina)
- **denfil ta' Maui** - inqas minn 100 (New Zealand)
- **denfi ta' l-Irrawaddy** - xi 70 (Filippini)
- **franciscana** - ħadd ma jaf (Brażil, Arġentina)

Il-**FRANCISCANA** tgħix qri*b* ix-xtut tal-Bra*ż*il u l-Arġentina. Ilha ma tidher waħda ħajja.

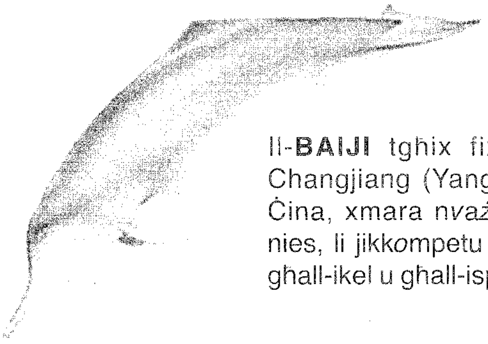

Il-**BAIJI** tgħix fix-xmara Changjiang (Yangtze) fiċ-Ċina, xmara *nvażata b*in-nies, li jikkompetu mal-*b*aiji għall-ikel u għall-ispazju.

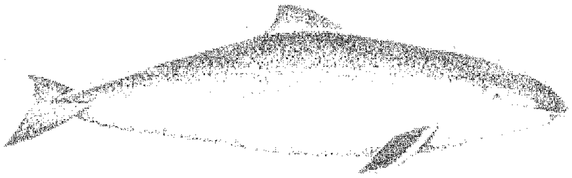

Il-**VAQUITA**, l-iżgħar denfil tad-dinja, tgħix fir-*r*okna ta' fuq tal-*b*ajja ta' Califo*r*nia fil-Messiku. Tinqa*b*ad *bi ż*ball fi x*b*iek waqt sajd illegali.

Eau de Giraffe!

Jgħidu li ġiraffa tinxtamm minn 250m bogħod! Xjenzat Amerikan jgħid li r-riħa tinten ġejja minn kimika li tipproduċi l-ġiraffa biex iżżomm b'saħħitha. Dil-kimika fiha xi antibijotiċi u sustanza kontra l-parassiti. Jista' jkun li r-riħa tintuża wkoll bħala "fwieħa" mill-ġiraffi rġiel biex jiġbdu ġiraffi nisa lejhom! Kulħadd b'gostu fid-dinja! :-)

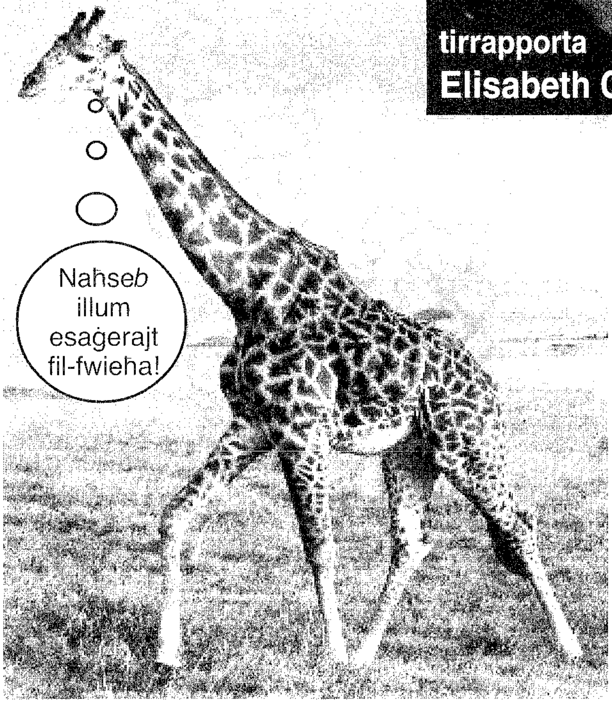

Where have all

the vultures gone?

L-avultuni kważi spiċċaw għal kollox mill-għoljiet Malabar fl-Indja, fejn kienu ilhom jgħixu s-sekli. Xjenzati jgħidu li dawn qed jieklu iġsma ta' baqar li jkollhom fihom sustanza perikoluża. Dis-sustanza hija d-diclofenac, mediċina li l-bdiewa jagħtu lill-baqar. Meta l-avultuni jieklu l-iġsma, is-sustanza tinġema' fihom sakemm issir velenuża u toqtolhom! Xjenzati oħrajn jgħidu li l-avultuni qed imutu b'infezzjoni.

Ħaġa waħda hija żgur, li f'dawn l-aħħar 10 snin l-avultuni f'dawn l-inħawi naqsu b'95%. Fi kliem ieħor, minn kull mija baqa' biss ħamsa!

It-Tajra tan-Nar

Qrajtuh il-ħames ktieb ta' Harry Potter jew? Insomma jien qrajtu u għoġobni!

Tgħiduli x'għandu x'jaqsam Harry Potter mal-Ħuttafa u man-natura?! Eh mela nsejtu li l-ktieb jismu The Order of the Phoenix? Ħeqq, u phoenix x'inhu? Għasfur hux!

Imma b'xorti ħażina l-phoenix mhux għasfur ta' veru. Jeżisti biss f'dik id-dinja msaħħra fejn jgħixu l-unikorni, is-sireni u ċ-ċentawri. Però fl-antik in-nies kienu jemmnu li l-phoenix veru jeżisti. Kienu jimmaġinawh għasfur aħmar jiddi, li kien jgħix iktar minn 500 sena. Meta mbagħad kien iħossu qed jixjieħ, kien jagħmel ħuġġieġa nar, jintefa' fiha u jinħaraq! Imma minn dak in-nar kien jitfaċċa phoenix ġdid, ħaj u żagħżugħ u lest għal 500 sena oħra! Cool hux!

L-Eġizzjani lill-phoenix kienu jsejħulu benu jew bennu, u kienu jimmaġinawh daqqa qisu russett, daqqa grawwa, daqqa ċikonja u daqqa fjamingu. Fil-fatt il-kelma flamingo tfakkrek fin-nar (flame, fjamma eċċ) u l-isem xjentifiku tal-flamingo huwa Phoenicopterus, li wkoll ifakkarna fil-phoenix, dak l-għasfur sabiħ tal-leġġendi... u ta' Dumbledore!

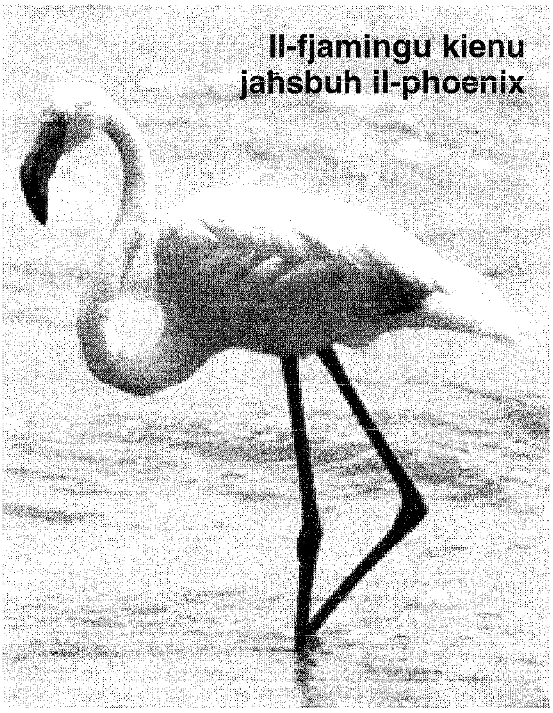

Il-fjamingu kienu jaħsbuh il-phoenix

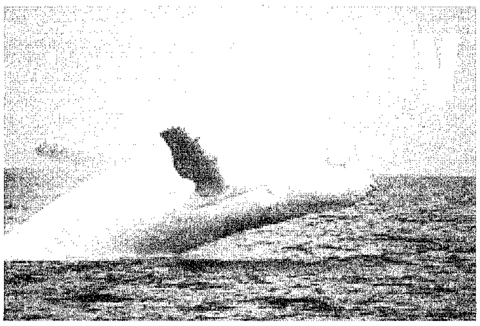

Moby Dick huwa l-isem ta' ktieb dwar baliena bajda. Il-balieni mhux soltu jkunu bojod, għalhekk meta dan l-aħħar dehret baliena bajda fl-ibħra Awstraljani, qajmet ħafna interess. Il-baliena hija humpback whale, li hija fortuna għax din l-ispeċi tħobb ħafna taqbeż minn wiċċ l-ilma (breaching). Għalhekk din il-baliena qed tagħti spettaklu lill-mijiet li joħorġu bid-dgħajjes jippruvaw jarawha. Fil-ktieb, Moby Dick ikun gabdoll (sperm whale) mhux humpback, imma lil din xorta waħda laqqmuha Moby!

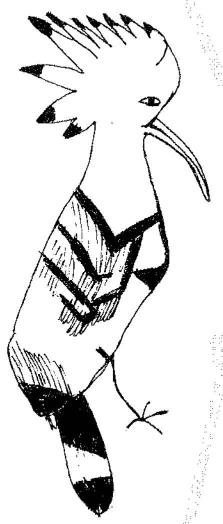

daqquqa tat-toppu
Anthony Saliba 11

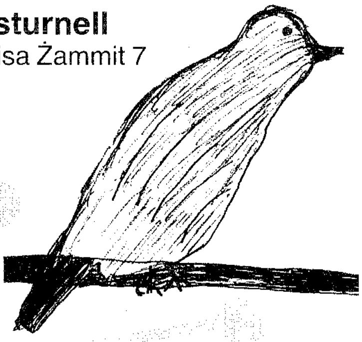

sturnell
Raisa Żammit 7

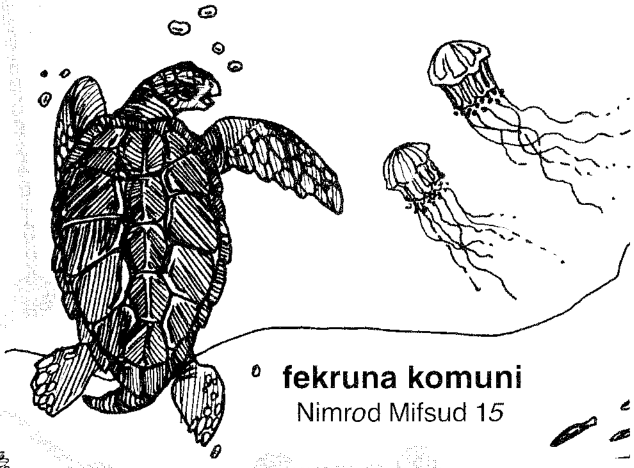

fekruna komuni
Nimrod Mifsud 15

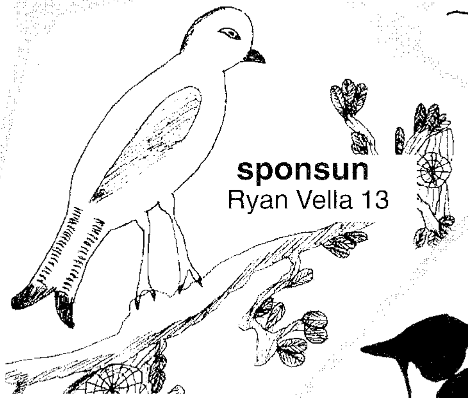

sponsun
Ryan Vella 13

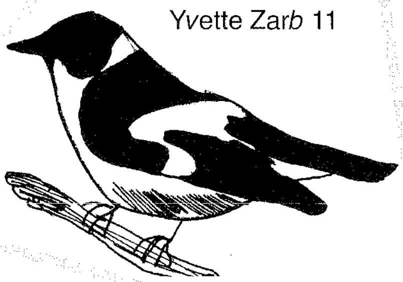

żanżarell tal-kullar
Yvette Zarb 11

ġiraffa
Amanda Cassar 10

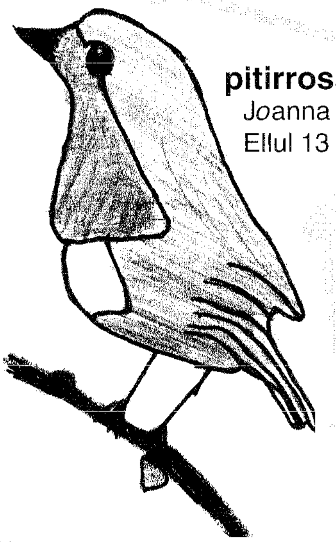

pitirross
Joanna Ellul 13

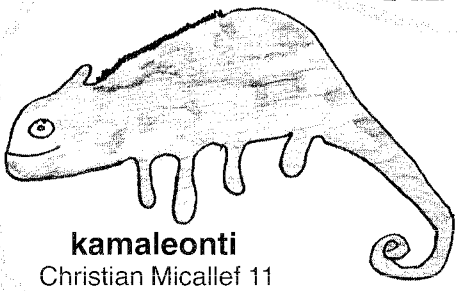

kamaleonti
Christian Micallef 11

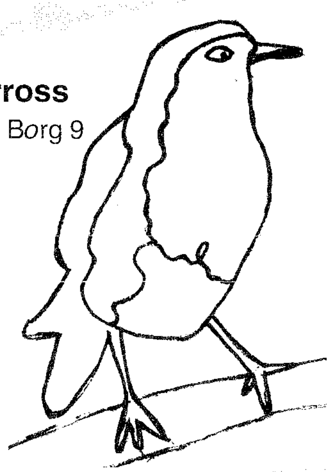

pitirross
David Borg 9

pitirross
Matthew Scerri 14

gawwija
Sara-Jane Cauchi 10

petriċa kbira
David Attard 11

Ibagħtulna t-tpinġijiet tagħkom

Tpinġux bil-kulur, u jekk tistgħu użaw bajrow jew feltpen iswed. Tinsewx isimkom, età u l-isem tat-tpinġija. Tistgħu tibagħtu t-tpinġijiet ukoll bl-imejl (jpeg jew gif).

SPOT NATURA

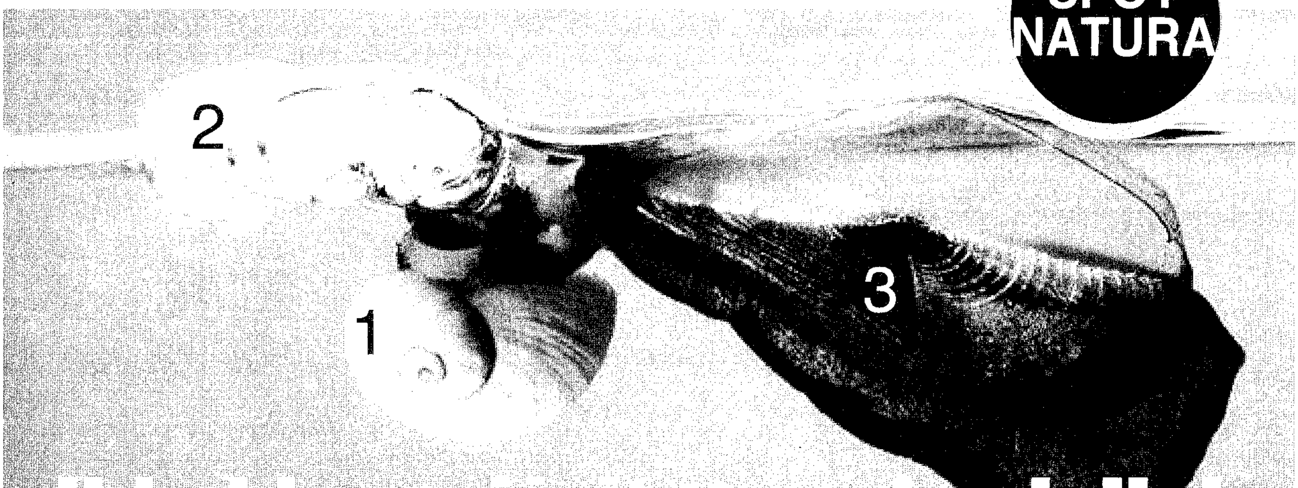

Il-bebbuxu, iċ-ċattra u l-velella!

Charles Cachia

Jeżisti bebbuxu tal-baħar ta' lewn vjola sabiħ. Imma mhux billi jgħix fil-baħar, għax jekk ma joqgħodx attent jegħreq! Dan huwa l-**bebbux ikħal**.

Fil-baħar ta' madwar Malta għandna 3 speċi ta' bebbux ikħal. Is-soltu dawn jgħixu 'l barra ħafna mix-xatt, imma kultant, speċjalment wara xi grigalata, il-mewġ itella' wħud ħajjin fuq ix-xtut. Hekk fil-fatt ġara f'April li għadda.

L-ispeċi li nstabet dis-sena hija Janthina janthina. Qisu bebbux ta' l-art normali li jikber sa xi 2.5ċm, imma ftit ċatt. Għandu qoxra rqiqa u fraġli, vjola tleqq u lixxa. L-annimal ta' ġol qoxra jkun vjola skur.

Il-bebbuxu ikħal (1) jgħix mhux fil-qiegħ imma jifflowtja f'wiċċ il-baħar. Joqgħod rasu 'l isfel, u jipproduċi ragħwa mimlija bżieżaq ta' l-arja (2). Din l-ispeċi ta' ċattra ta' bżieżaq iżżomm il-bebbuxu milli jegħreq.

Inkredibbli hux! Il-problema hi li jekk b'xi mod il-bebbuxu jinqala' minn maċ-ċattra ta' bżieżaq, dan jibqa' nieżel fil-qiegħ u jegħreq, għax mhux kapaċi jibni oħra!

Il-Janthina jiekol tip ta' bram żgħir ikħal jgħidulu velella (3), li wkoll jgħix fil-wiċċ u jgħum bħal dgħajsa żgħira bil-qlugħ,

Did-darba Spot Natura ħadilna ħsiebha l-ħabib tagħna **Charles Cachia**, espert fuq il-bebbux u molluski oħrajn. Grazzi Charles.

Kwiżżżż!

Xeni mill-Kwiżż bis-Sens ta' Ġunju. Kulħadd ħa pjaċir, biss biss kulħadd kaxkar basket tad-dahar u poster! It-tim li rebaħ ħadu wkoll sett kartolini u fridge magnet. Imbagħad kulħadd iffanga fil-hot dogs. Grazzi lill-membri li ġew u grazzi lil-Leaders li mexxew kollox.

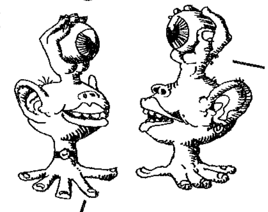

FALKO

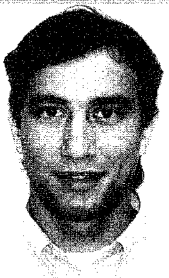

Ħbieb Falkuni!

Mela għall-bidu ta' Ġunju, hekk kif bdiet is-sħana qalila, issuġġerewli nitla' sa Għawdex indur għax-xbiek wieqaf illegali (ara l-kaxxa Xbiek il-Mewt). Għedtilhom "Mela f'dis-sħana u xemx xi ħadd se jħalli x-xbiek imtellgħin jew?! U wara kollox il-passa ta' l-għasafar ta' l-għana issa spiċċat." Imma qaluli li jekk immur żgur se nsib xi xbiek illegali. U insomma mort. Dort dawra, u f'kemm ilni ngħidilkom sibt tliet imnasab bix-xbiek wieqfa! Kellimt lill-pulizija tar-Rabat (Għawdex), li minnufih lestew karozza b'żewġ pulizija biex jiġu miegħi. Ħadthom fejn kont rajt ix-xbiek, u f'siegħa niżżlu xejn anqas minn seba' xibkiet weqfin! Fix-xbiek kien hemm numru sew ta' għasafar tal-bejt. Uħud minnhom kienu għadhom ħajjin, u dawn ħlisthom. Imma xi 20 oħrajn kienu laħqu mietu!

Temmnu li jeżistu nies tant qalbhom ħadra li jarmaw xibka u jitilqu 'l hemm u jħalluha weħidha, meta jafu li kull għasfur li se jinqabad ħa jmut mewta kiefra wara tortura ta' sigħat sħaħ imdendel bil-ġuħ u l-għatx!? U mbagħad għalfejn?

Mela la għad hawn min hu daqshekk bla qalb, aħna nibqgħu naħdmu. Taqtgħux qalbkom: ftit ftit jitgħallmu.

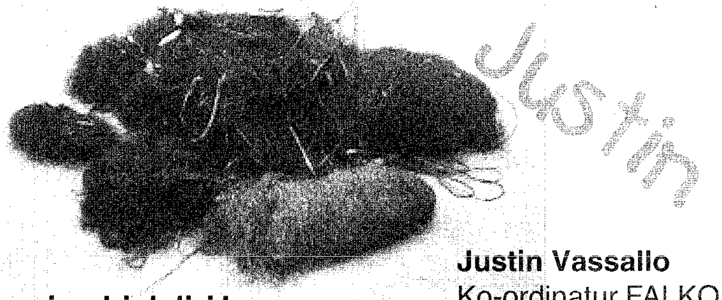

Justin Vassallo

ix-xbiek li ġbarna...

Justin Vassallo
Ko-ordinatur FALKO

Xbiek il-Mewt

Ix-**xibka wieqfa** (mist net) hija metodu illegali li bih xi nassaba jaqbdu l-għasafar. Jarmawha wieqfa qalb is-siġar b'mod li ma tidhirx u kull għasfur li jgħaddi jinqabad fiha bħalma dubbiena tinqabad f'għanqbuta! Għalhekk din ix-xibka hija illegali, għax il-liġi tħallik taqbad ċerti speċi biss.

Apparti hekk, xibka wieqfa taqbad l-għasafar il-ħin kollu, mhux bħax-xbiek mimdudin tal-qlib, li jaqbdu l-għasafar biss meta n-nassab jaqleb ix-xibka. Dan ifisser li xi ħadd jista' jarma x-xibka u jitlaqha hemm ġranet sħaħ, kif spiss jagħmlu. Jekk ma ddurx ix-xibka spiss, l-għasafar li jinqabdu jmutu wara xi sigħat bil-ġuħ, bl-għatx, bis-sirda jew bix-xemx! Il-liġi ta' Malta ma tippermettix la l-pussess u lanqas l-użu ta' xbiek wieqaf, sakemm ma tkunx ringer kwalifikat u bil-liċenzja tal-pulizija. Ir-ringers tal-BirdLife kollha hekk huma, u l-liġi lir-ringers tafdahom jużaw ix-xbiek wieqfa, għax għar-ringer is-saħħa u l-ħajja ta' l-għasfur tiġi l-ewwel.

Daqqa ta' ponn!

Ħa mmorru nagħmlu sagħtejn xogħol fir-riserva ta' l-Għadira. Charles, il-gwardjan t'hemmhekk, għandu bżonn jeħles xi xogħol qabel jispiċċa s-sajf, u waħdu żgur li mhux ser ilaħħqu. Mela tlaqna nagħtuh daqqa t'id! Tfajliet tħabblux raskom - hemm xogħol iebes u xogħol ħafif..! Wara, ġirja għan-naħa l-oħra tat-triq u qabża l-baħar! Imbagħad bbq. Prezz tal-bbq Lm1.50.

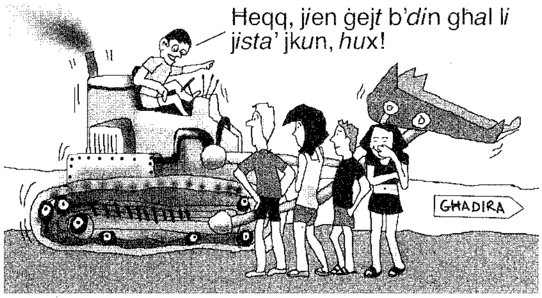

Victor Falzon

data **Il-Ġimgħa 22 Awwissu 2003**
niltaqgħu **5pm** il-Belt (ħdejn tal-kasetts) jew **6.15pm** l-Għadira ħdejn ir-rixtellu tar-riserva
nispiċċaw **x'ħin negħjew!**
età **Falko (13yr+)**

Glug Glug!

Mark Falzon (li dawn l-aħħar snin tant qed ikun taħt wiċċ l-ilma li dalwaqt jispuntawlu l-garġi f'għonqu) offra li joħodna għawma miegħu max-xatt. Kif tafu mill-Huttafa stess, Mark diġà skopra xi ħut ġdid għal Malta bis-saħħa ta' kemm ifittex u jħuf fil-baħar max-xtut, ħafna drabi f'ilma baxx. U f'postijiet hekk se mmorru, jiġifieri m'hemmx għads fil-fond!

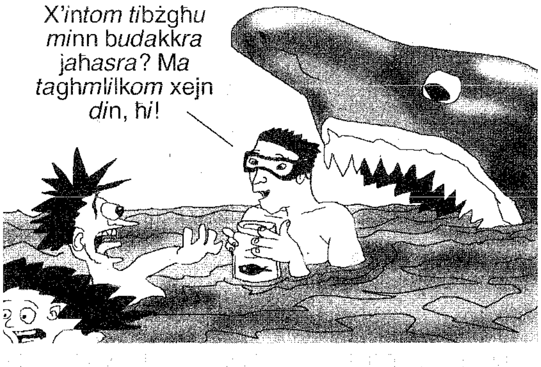

Victor Falzon

data **It-Tnejn 11 Awwissu 2003**
niltaqgħu **5.30pm** il-Belt (ħdejn tal-kasetts) jew ċemplu 79440104 dakinhar stess filgħodu.
nispiċċaw **7.30pm**
ġibu magħkom **maskla ta' l-għawm u malja**
età **Falko (13yr+)**

EKOTURIŻMU

Elisabeth Conrad

Għal ħafna minna l-vaganzi u s-safar huma importanti immens. Infatti mad-dinja kollha, it-turiżmu sar industrija kbira li qed dejjem tikber b'rata mgħaġġla. Imma f'dawn l-aħħar snin, it-tipi ta' turiżmu wkoll qed jinbidlu. Fejn qabel ħafna nies kienu jsiefru biex ifittxu biss ix-xemx u x-xtut, illum-il ġurnata żdiedu ħafna l-għażliet li hawn għat-turisti. Fost dawn insibu l-ekoturiżmu.

X'inhu?

X'inhu l-ekoturiżmu? Ekoturiżmu huwa turiżmu li jagħti importanza lill-imġiba responsabbli lejn l-ambjent. Ġeneralment ikun turiżmu lejn postijiet naturali li ftit tfixklu mill-bniedem. L-ekoturist imur bl-iskop li jgawdi u japprezza n-natura. Dat-tip ta' turiżmu jħeġġeġ iktar ħarsien tan-natura, għandu inqas impatt fuq l-ambjent minn tipi oħrajn ta' turiżmu u jħajjar iktar involviment tan-nies tal-post b'mod sostenibbli.

armonija

L-ekoturiżmu jinkludi per eżempju: berdwoċing fil-foresti fil-Brażil, mixi fil-muntanji tan-Nepal jew sehem f'ritwali tradizzjonali f'xi villaġġ imwarrab. Ġeneralment il-gwidi, li jkunu nies tal-post, imexxu gruppi żgħar ta' turisti u jgħallmuhom fuq in-natura u l-kultura tal-post. F'ħafna postijiet it-turisti joqogħdu ma' familji lokali jew f'lukandi żgħar li jissejħu ecolodges. B'hekk jeżistu wkoll ħafna opportunitajiet għal djalogu man-nies indiġeni u tagħlim mingħandhom.

Idealment, il-flus li jidħlu mill-ekoturiżmu jintużaw għall-ħarsien tal-wirt naturali u kulturali. L-ekoturiżmu sar popolari f'ħafna pajjiżi, speċjalment fl-Amerka t'Isfel, f'Asja tax-Xlokk u fl-Awstralja.

attenzjoni

Minkejja l-vantaġġi kollha ta' l-ekoturiżmu, hemm bżonn inżommu għajnejna miftuħin għall-perikli. Mhux kull safra jew kull tour li hija riklamata bħala ekoturiżmu tkun bilfors hekk.

Peress li dan huwa turiżmu f'postijiet sensittivi, gruppi li ma jżommux ma' l-ideal ta' rispett lejn in-natura jagħmlu ħsara kbira. Bla ma jafu, l-ekoturisti jistgħu wkoll iħajru attività distruttiva, per eżempju, produzzjoni ta' souvenirs minn ġlud u għadam ta' annimali rari, jew minn injam rari, jew anke avorju.

Hemm ukoll il-periklu li l-post jispiċċa b'iktar turisti milli jiflaħ u jibdew ibatu dawk l-istess fatturi li jkunu għamlu l-post interessanti u speċjali. Per eżempju, tours fejn għandek ċans tara xi annimal mhedded jafu jipperikolaw proprju dak l-annimal minħabba ndħil żejjed fil-ħajja tiegħu. Dan qed jiġri f'xi nħawi fejn in-nies joħorġu fuq lanec biex josservaw il-balieni. Il-balieni huma sensittivi għall-ħsejjes, u l-muturi ta' ħafna lanec iduru 'l hawn u 'l hemm mimlijin "ekoturisti" malajr jisfrattaw merħla balieni!

alternattiva

Minkejja dan kollu, l-ekoturiżmu jista' jkun is-soluzzjoni biex jintleħaq kompromess bejn żvilupp u ħarsien ta' l-ambjent, u huwa alternattiva tajba għal turiżmu iktar distruttiv. Barra min hekk joffri ċans lin-nies tal-post biex itejbu l-għixien tagħhom, u jgħallimhom jibżgħu għan-natura stess li qed tgħinhom jgħixu aħjar. Hemm bżonn biss li dejjem inżommu f'moħħna li f'din it-tip ta' attività, żbalji żgħar jista' jkollhom konsegwenzi serji.

Matthew Borg Cardona

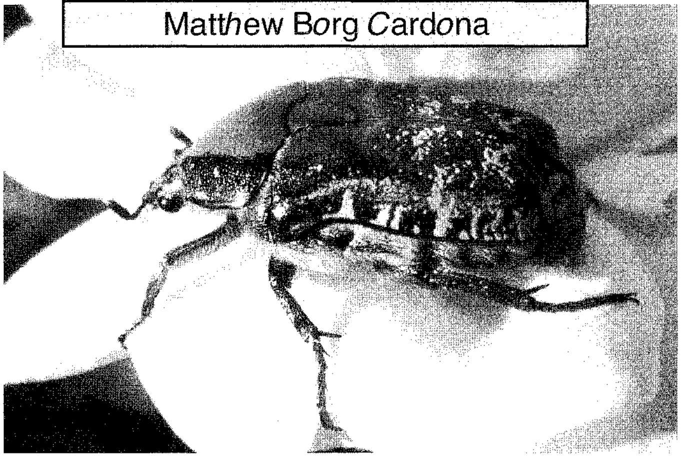

L-Għawwâr dehbi

L-**għawwâr dehbi** (emerald chafer *Protaetia cuprea*) huwa ħanfusa sabiħa ħafna u daqxejn kbira, li tgħix fuq is-siġar. Din il-ħanfusa hija mill-familja Scarabaeidae. Il-kulur ileqq ħafna fuq l-isfar u l-aħdar, u għandha tikki fuq wara però dawn ġieli ma jidhrux. Mhijiex insett komuni ħafna f'Malta u qiegħda tinqered bil-mod minħabba li m'hawnx ħafna mill-ħabitat tagħha - siġar!

Peress li din il-ħanfusa tgħix fis-siġar, ittir tajjeb biex tkun tista' taqsam minn siġra għall-oħra u tfittex l-ikel. Tiekol il-polin tal-fjuri kif ukoll frott. Dawn l-insetti jinġibdu ħafna mir-riħa ta' frott speċjalment frott misjur.

L-għawwâr dehbi ibid il-bajd fiz-zkuk tas-siġar u l-larva jieklu z-zokk minn ġewwa - għalhekk jgħidulu għawwâr!

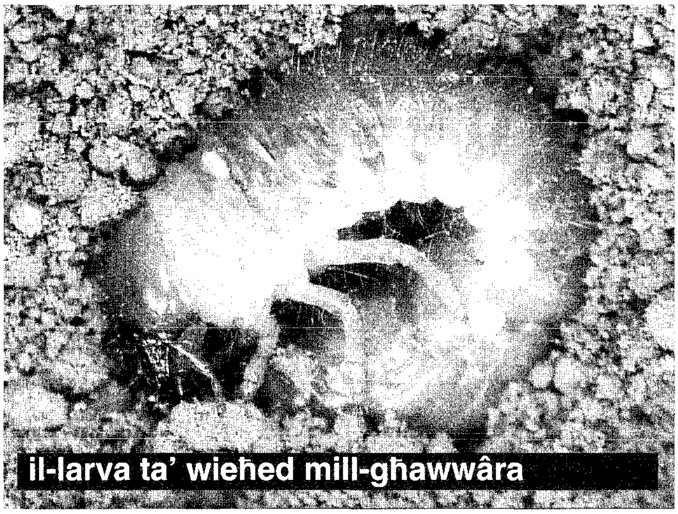

il-larva ta' wieħed mill-għawwâra

Kemm nirrabja!

Hello
Klabb Ħuttaf!

Jiena tifla li nixtieq ngħid li hemm bżonn inkomplu nitgħallmu biex nieħdu ħsieb l-annimali. Darba jiena rrabjajt. Kont mal-qraba ċ-Chadwick Lakes u bdejna nħarsu lejn iż-żrinġijiet jgħumu fl-ilma, u stagħġibna kemm kien hemm imrieżep. Iżda rrabjajt meta rajt klikka żgħażagħ (jew aħjar ngħidilhom vandali) li bdew iwaddbu l-ġebel kbir fl-ilma. Dawn jafu li setgħu kien hemm żrinġijiet li ġew mgħaffġin? Jiena nirrabja wisq b'din il-moħqrija, speċjalment meta naraha b'għajnejja. Allura nixtieq li nitgħallmu biex ma naħqrux l-annimali. Grazzi.

Stephanie Sant
Wied il-Għajn

ps. Komplu x-xogħol li qegħdin tagħmlu, Ħuttaf!

Għażiża Stephanie

Grazzi ta' l-ittra mqanqla tiegħek. Jien inwiegħdek li l-BirdLife ħa tibqa' tagħmel minn kollox biex ngħallmu u nxerrdu r-rispett lejn in-natura. Importanti però li inti stess tibqa' membru magħna ħalli tkompli titgħallem, biex imbagħad dak li titgħallem tgħaddih lil ħaddieħor.

L-Editur

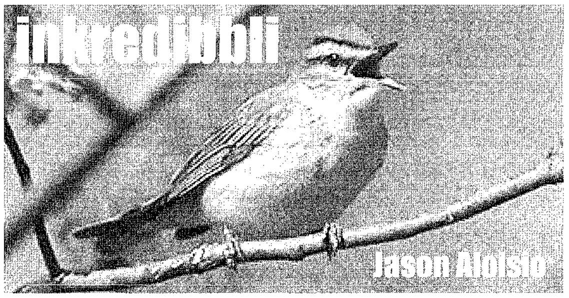

L-aktar għasfur li jgħanni huwa l-**virju** (red-eyed vireo), għasfur Amerikan. Għasfur wieħed irrekordjawh jgħanni 22,197 darba f'10 sigħat! Għasafar ta' speċi oħra jgħannu bejn 1000 u 2000 darba f'ġurnata.

Olé? U leeeee!

Kull sena, fi Spanja jinqatlu **40,000** barri b'moħqrija kbira fl-areni tat-toru! Din il-mishuta drawwa għadha popolari fi Spanja. Imma daż-żmien ħafna nies anke Spanjoli stess qed jipprotestaw kontra din it-tortura bla sens! Fir-reġjun ta' Catalunya ftit ġimgħat ilu sar kontra l-liġi li tfal taħt 14-il sena jmorru jaraw it-toru. Jekk sejrin vaganza sa Spanja das-sajf, qisu li ma TMORRUX BULLFIGHTS!

Kun af il-fjuri!

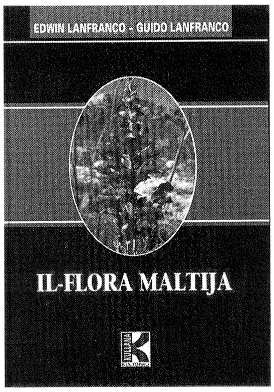

Mhuwiex ktieb bi storja, bħal ma nġibu s-soltu. Il-Flora Maltija ħareġ f'Mejju li għadda (sensiela Kullana Kulturali). Qed inġibuh hawnhekk għax is-suġġett huwa l-fjuri ta' Malta, miktub minn żewġ naturalisti Maltin, l-aħwa Edwin u Guido Lanfranco. Il-ktieb jittratta 192 speċi differenti ta' pjanta li ssib fil-kampanja Maltija. Kull pjanta fiha deskrizzjoni u ritratt bil-kulur, u l-ktieb imżewwaq b'diversi disinji oħrajn. Jekk inti tħobb il-pjanti tal-kampanja Maltija, dan il-ktieb ma tistax toqgħod mingħajru! Issibu għall-bejgħ fi ħwienet ewlenin tal-kotba, bi prezz ta' Lm5.75. Dan il-ktieb huwa sieħeb il-ktieb L-Għasafar ta' Malta.

Janet Gerardi

Qatt taqta' qalbek!

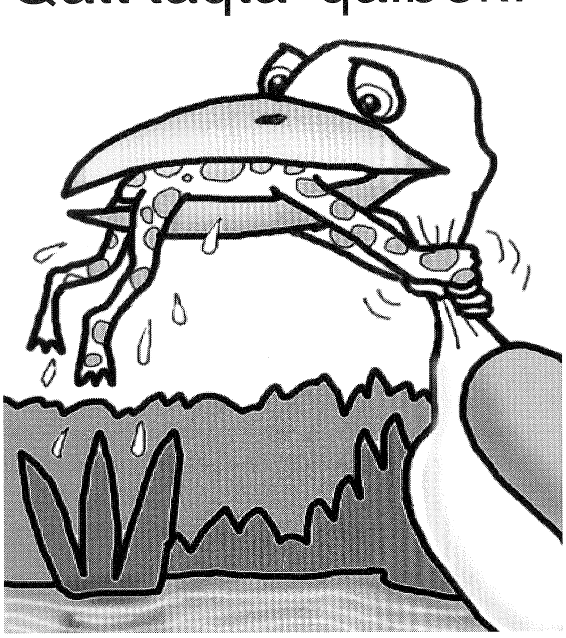

żur il-websajt tagħna...
www.birdlifemalta.org

Għal kull membru li ddaħħal fil-Klabb inti tieħu

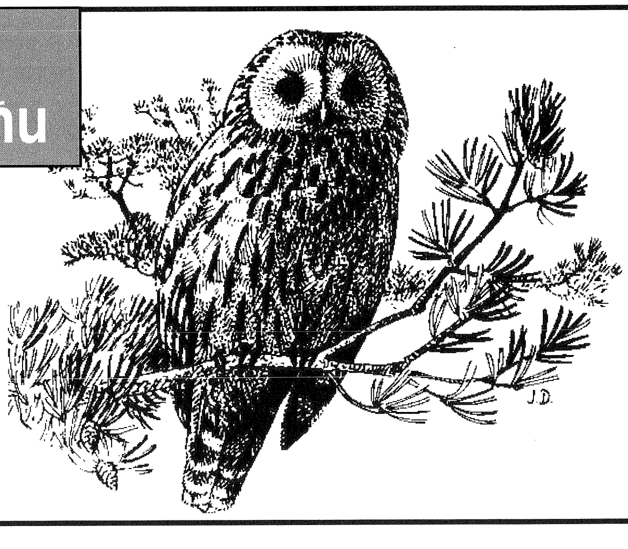

- **3 pitazzi**
- **stiker bil-kulur**

Ħajjar lil sħabek u lil ħutek jidħlu fi Klabb Ħuttaf, agħtihom kopja ta' dil-formola biex jimlewha, imla isfel nett id-dettalji tiegħek stess, u ibgħat kollox lil BirdLife Malta, flimkien mal-Lm2 tal-membru l-ġdid.

Dettalji tal-membru l-ġdid

Isem ______________________
Indirizz ______________________
______________________ postcode ______________________
Data tat-twelid ______________ Telefon ______________

Dettalji tiegħek stess

Isem ______________________
Indirizz ______________________
______________________ postcode ______________________
Membership number ______________ Telefon ______________

Ibgħat kollox lil BirdLife Malta 57/28 Triq Rigord, Ta' Xbiex MSD 12
Tibgħatx flus bil-posta - ibgħat ċekk (pagabbli lil BirdLife Malta) jew 29 bolla tas-7ċ

Tqattax il-magażin - ħu fotokopja jew skenjaha!

Kif taqbeż il-bajja ta' l-Għadira u tibda t-telgħa lejn iċ-Ċirkewwa, fuq ix-xellug tara għolja bit-Torri l-Aħmar fuqha. Mal-ġenb ta' dik l-għolja qed nagħmlu foresta ġdida: FORESTA 2000!

Kontu tafu li dan il-proġett kbir għan-natura beda fi Klabb Ħuttaf?